

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2025-yil 1-son

VOLUME 5 / ISSUE 1 / 2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.1.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

“Jurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” huquqiy ilmiy-amaliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda 1140-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo‘yicha mas’ul:

O. Choriyev

Muharrirlar:

Sh. Jahonov, Y. Yarmolik, E. Mustafayev, K. Abduvaliyeva, Y. Mahmudov, M. Sharifova, Sh. Beknazarova

Musahhih:

S. Rasulova

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387

Tasdiqnom

№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 17.02.2024-yilda
bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 15,8
Adadi: 100. Buyurtma: № 52.

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

BOSH MUHARRIR

B. Xodjayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI

J. Allayorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy boshqarmasi boshlig‘i, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

MAS’UL MUHARRIR

N. Ramazonov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘zbek tili va adabiyoti kafedrasini mudiri, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIR HAY’ATI A’ZOLARI

J. Blum – Boston kolleji Huquq maktabi professori, huquq doktori (Boston, AQSh)

M. Vishovatiy – Gdansk universiteti professori (Gdansk, Polsha)

A. Hoshimxonov – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

M. Axmedshayeva – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

X. Xayitov – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

I. To‘raboyev – Toshkent davlat yuridik universiteti dotsenti v.b., yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

S. Xolboyev – O‘zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi dotsenti, yuridik fanlar nomzodi (Toshkent, O‘zbekiston)

N. Raxmonkulova – Jahon iqtisodiyoti va diplomatiyasi universiteti dotsenti, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

Z. Esanova – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

J. Ne‘matov – Toshkent davlat yuridik universiteti professori, yuridik fanlar doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

M. Kurbanov – Toshkent davlat yuridik universiteti dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (Toshkent, O‘zbekiston)

R. Kuchkarov – Toshkent davlat yuridik universiteti dotsenti v.b., filologiya fanlari nomzodi (Toshkent, O‘zbekiston)

УЧРЕДИТЕЛЬ: **ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Правовой научно-практический журнал «Юриспруденция» – «Yurisprudensiya» – «Jurisprudence» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 1140.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:

О. Чориев

Редакторы:

Ш. Жахонов, Е. Ярмолик, Э. Мустафаев, К. Абдувалиева, Й. Махмудов, М. Шарифова, Ш. Бекназарова

Корректор:

С. Расулова

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент, улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1387

Свидетельство

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию 17.02.2024.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 15,8. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 52.

Отпечатано в типографии

Ташкентского государственного юридического университета.

100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный юридический университет

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Б. Ходжаев – доктор юридических наук, профессор, проректор по научной работе и инновациям Ташкентского государственного юридического университета

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Ж. Аллаёров – доктор философии по юридическим наукам, доцент, начальник управления по науке Ташкентского государственного юридического университета

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Н. Рамазонов – доктор философии по филологическим наукам, доцент, заведующий кафедрой узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Дж. Блум – доктор права, профессор Школы права колледжа Бостона (Бостон, США)

М. Вишоватый – профессор Гданьского университета (Гданьск, Польша)

А. Хошимхонов – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

М. Ахмедшаева – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

Х. Хаитов – доктор юридических наук, профессор Академии государственного управления при Президенте Республики Узбекистан (Ташкент, Узбекистан)

И. Турабоев – доктор философии по юридическим наукам, и.о. доцента Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

С. Холбоев – кандидат юридических наук, доцент Высшей школы судей при Высшем судейском совете Республики Узбекистан (Ташкент, Узбекистан)

Н. Рахмонкулова – доктор юридических наук, доцент Университета мировой экономики и дипломатии (Ташкент, Узбекистан)

З. Эсанова – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

Ж. Нематов – доктор юридических наук, профессор Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

М. Курбанов – доктор философии по юридическим наукам, доцент (Ташкент, Узбекистан)

Р. Кучкаров – кандидат филологических наук, и.о. доцента Ташкентского государственного юридического университета (Ташкент, Узбекистан)

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” legal scientific and practical journal was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020 with certificate No. 1140.

The journal is included in the list of journals of the Higher Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of journal materials are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:

O. Choriev

Editors:

Sh. Jakhonov, Y. Yarmolik, E. Mustafaev,
K. Abduvalieva, Y. Makhmudov,
M. Sharifova, Sh. Beknazarova

Proofreader:

S. Rasulova

Technical editor:

U. Sapaev

Designer:

D. Rajapov

Editorial office address::

100047. Tashkent city,
Sayilgokh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Subscription index: 1387.

Certificate

№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 17.02.2024.

Paper size: A4.

Cond.p.f: 15,8.

Units: 100. Order: № 52.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgokh street, 37.

© Tashkent State University of Law

CHIEF EDITOR

B. Xodjaev – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

J. Allayorov – Head of the Scientific Department of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

EXECUTIVE EDITOR

N. Ramazonov – Head of the Department of Uzbek Language and Literature of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

J. Blum – Professor of Law School of Boston College, Doctor of Law (Boston, USA)

M. Vishovatiy – Professor of the University of Gdańsk (Gdansk, Poland)

A. Khoshimxonov – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

M. Axmedshaeva – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

X. Xayitov – Professor of the Academy of Public Administration under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

I. Turaboev – Acting Associate Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law (Tashkent, Uzbekistan)

S. Xolboev – Associate Professor of the Supreme School of Judges under the Supreme Judicial Council of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Legal Sciences (Tashkent, Uzbekistan)

N. Raxmonkulova – Associate Professor of the University of World Economy and Diplomacy, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

Z. Esanova – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

J. Ne'matov – Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Law (Tashkent, Uzbekistan)

M. Kurbanov – Associate Professor of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law (Tashkent, Uzbekistan)

R. Kuchkarov – Acting Associate Professor of Tashkent State University of Law, Candidate of Philological Sciences (Tashkent, Uzbekistan)

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI VA TARIXI. HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

- 8 **AXMEDSHAYEVA MAVLYUDA AXATOVNA**
Yurislingvistika va normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini lingvistik ekspertizadan o'tkazish:
ayrim nazariy-huquqiy masalalar
- 17 **SODIKOV AKMAL SHAVKAT O'G'LI**
Norma ijodkorligini axborot bilan ta'minlash: huquqiy munosabat va vositalar tahlili

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 30 **ISANOV XOLMUROD RUZIYEVICH**
Sun'iy intellekt tizimlari oshiqcha xavf manbayi sifatida: fors-major holati

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

- 38 **JUMANAZAROVA MARJONA BOTIR QIZI**
Oxirgi zarurat holatida yetkazilishiga yo'l qo'yilgan zararining chegarasini aniqlash muammolari

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

- 51 **XUDAYBERGENOV BAXRAM KUANISHBAEVICH, HABIBULLAYEV DALERBEK BAXTIYOR O'G'LI**
Shaxsni tutqunlikka olish bilan bog'liq jinoyatlarni tergov qilish: xorij tajribasi
- 63 **BARAKAYEV LAZIZJON OTAQULOVICH**
Iqtisodiy ekspertizalarni tayinlash va o'tkazish bilan bog'liq muammolar tahlili
- 75 **MAMADALIYEV O'TKIR ABDUG'AFFAROVICH**
Jinoyat ishini sudda ko'rish uchun tayyorlash bosqichida protsessual xatolarni bartaraf qilish imkoniyatlari

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

- 86 **KUDRATOV MANUCHEHR, NOROV ILXOM IBROXIMOVICH**
Markaziy Osiyoning ayrim davlatlarida korrupsiyaga qarshi choralar: qiyosiy tahlil
- 95 **MELIYEV XUDOYOR XURRAMOVICH**
Korrupsiyaning oldini olishda ma'lumotlarning taqsimlangan reyestri (blokcheyn) texnologiyasi ahamiyati
- 102 **SAFAROV TEMUR UKTAMOVICH**
Davlat organlarida korrupsiyani aralash idoraviy nazorat qilish

12.00.15 – KRIMINOLOGIYA

- 114 **KASIMOV NODIRJON SODIKJONOVICH**
Qasddan odam o'ldirish jinoyatining viktimologik oldini olishda ayrim xorijiy davlatlar tajribasi tahlili

13.00.02 – TA'LIM VA TARBIYA NAZARIYASI VA METODIKASI (SOHALAR BO'YICHA)

- 121 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
Yuridik terminologiyada leksik qatlamlarning qaror topishi
- 129 **ZIYAMUXAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
O'zbekistonning yangi Konstitutsiyasida qo'llangan *-lan, -lash, -lat, -lantir, -lashtir* affikslerini yuridik ta'limda o'rganish bo'yicha mulohazalar

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.01 – ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА. ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ

- 8 **АХМЕДШАЕВА МАВЛЮДА АХАТОВНА**
Юрислингвистика и проведение лингвистической экспертизы проектов нормативно-правовых актов: некоторые теоретико-правовые вопросы
- 17 **СОДИКОВ АКМАЛ ШАВКАТ УГЛИ**
Информационное обеспечение нормотворчества: анализ правовых отношений и средств

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

- 30 **ИСАНОВ ХОЛМУРОД РУЗИЕВИЧ**
Системы искусственного интеллекта как источник повышенной опасности: форс-мажорные обстоятельства

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

- 38 **ЖУМАНАЗАРОВА МАРЖОНА БОТИР КИЗИ**
Проблемы определения пределов допустимого вреда в состоянии крайней необходимости

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

- 51 **ХУДАЙБЕРГЕНОВ БАХРАМ КУАНЫШБАЕВИЧ, ХАБИБУЛЛАЕВ ДАЛЕРБЕК БАХТИЁР УГЛИ**
Расследование преступлений, связанных с захватом заложников: зарубежный опыт
- 51 **БАРАКАЕВ ЛАЗИЗЖОН ОТАКУЛОВИЧ**
Анализ проблем назначения и проведения экономических экспертиз
- 75 **МАМАДАЛИЕВ УТКИР АБДУГАФАРОВИЧ**
Возможности устранения процессуальных ошибок на этапе подготовки уголовного дела к судебному разбирательству

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

- 86 **КУДРАТОВ МАНУЧЕХР, НОРОВ ИЛЬХОМ ИБРОХИМОВИЧ**
Антикоррупционные меры в ряде стран Центральной Азии: сравнительный анализ
- 95 **МЕЛИЕВ ХУДОЁР ХУРРАМОВИЧ**
Значение технологии распределённого реестра данных (блокчейна) в предотвращении коррупции
- 102 **САФАРОВ ТЕМУР УКТАМОВИЧ**
Смешанный ведомственный контроль коррупции в государственных органах

12.00.15 – КРИМИНОЛОГИЯ

- 114 **КАСИМОВ НОДИРЖОН СОДИКЖОНОВИЧ**
Анализ опыта некоторых зарубежных стран в виктимологической профилактике преступлений умышленного убийства

13.00.02 – ТЕОРИЯ И МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ (ПО ОТРАСЛЯМ)

- 121 **ГУЛЯМОВА ГУЛЬНОРА ЯКУБОВНА**
Создание лексических пластов в юридической терминологии
- 129 **ЗИЯМУХАМЕДОВА ШАХНОЗА ТОЛКУНОВНА**
Размышления об изучении аффиксов *-lan*, *-lash*, *-lat*, *-lantir*, *-lashtir* в юридическом образовании на примере новой Конституции Узбекистана

CONTENTS

12.00.01 – THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

- 8 **AKHMEDSHAEVA MAVLYUDA AKHATOVNA**
Legal linguistics and linguistic expertise of draft normative legal documents: some theoretical and legal issues
- 17 **SODIKOV AKMAL SHAVKAT UGLI**
Informational support for rulemaking: analysis of legal relations and means

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 30 **ISANOV KHOLMUROD RUZIYEVICH**
Artificial intelligence systems as a source of excessive risk: force majeure situation

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

- 38 **JUMANAZAROVA MARJONA BOTIR KIZI**
Problems of determining the limits of damage permitted in the case of extreme necessity

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND FORENSIC EXPERTISE

- 51 **KHUDAYBERGENOV BAKHRAM KUANISHBAEVICH, HABIBULLAYEV DALERBEK BAKHTIYOR UGLI**
Investigation of crimes related to hostage-taking: foreign experience
- 63 **BARAKAEV LAZIZJON OTAKULOVICH**
Analysis of problems related to appointment and conduct of economic expertise
- 75 **MAMADALIEV UTKIR ABDUGAFFAROVICH**
Opportunities for eliminating procedural errors during the preparatory stage of criminal case trials

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS

- 86 **KUDRATOV MANUCHEHR, NOROV ILKHOM IBROKHIMOVICH**
Anti-corruption measures in several Central Asian countries: comparative analysis
- 95 **MELIEV KHUDOYOR KHURRAMOVICH**
The significance of distributed data register (blockchain) technology in preventing corruption
- 102 **SAFAROV TEMUR UKTAMOVICH**
Mixed departmental control of corruption in state bodies

12.00.15 – CRIMINOLOGY

- 114 **KASIMOV NODIRJON SODIKJONOVICH**
Analysis of the experience of some foreign countries in victimological prevention of predmitted killing

13.00.02 – THEORY AND METHODOLOGY OF EDUCATION AND UPBRINGING (BY FIELDS)

- 121 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
Creation of lexical layers in legal terminology
- 129 **ZIYAMUKHAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Considerations on the study of the affixes *-lan*, *-lash*, *-lat*, *-lantir*, *-lashtir* used in the new Constitution of Uzbekistan in legal education

Kelib tushgan / Получено / Received: 14.0.2025
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 28.01.2025
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 17.02.2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.1./MAEH8657

UDC: 81-26(045)(575.1)

YURIDIK TERMINOLOGIYADA LEKSIK QATLAMLARNING QAROR TOPISHI

Gulyamova Gulnora Yakubovna,

Toshkent davlat yuridik universiteti professori,

filologiya fanlari nomzodi

ORCID: 0000-0003-3559-6011

e-mail: g.gulyamova@tsul.uz

Annotatsiya. Huquq ta'limi tizimida yuridik terminologiyani puxta o'rganish bo'lajak mutaxassisning professional nutqi kompetensiyasini shakllantirish va takomillashtirishda yetakchi omil hisoblanadi. Yuristlarning kasbiy faoliyatida terminlardan to'g'ri va o'rinli foydalanish muhim ahamiyatga ega. Soha termini kasbiy muloqotning asosiy kategoriyalaridan biri hisoblanar ekan, yuridik oliy ta'lim muassasalarida terminologiyani o'qitish kelajakda yurist mutaxassislar tayyorlashning sifatiga samarali ta'sir ko'rsatadi. Yuridik til leksikasi talablarini o'zlashtirish bo'lajak yuristlarning ijtimoiy-huquqiy faoliyatida shaxslararo muloqot ko'nikmalari, turli yuridik vaziyatlarda professional nutqdan foydalanish malakalarini shakllantiradi va rivojlantiradi. Leksikani, xususan, terminologik tizimlarni tadqiq qilish bugungi tilshunoslikning dolzarb masalalaridan biridir. So'nggi yillarda o'zbek leksikologiyasi va leksikografiyasining rivojlanishi hamda ilmiy-nazariy asoslarining takomillashuvi barcha fan tarmoqlari, jumladan, yurisprudensiya terminologiyasi va uning ilmiy tamoyillarini chuqur o'rganish uchun keng imkoniyatlar yaratdi. Tilshunoslik tarmog'i hisoblangan leksikologiyada tilning asosiy lug'aviy birligi bo'lgan leksemalar bir-biridan ajralgan holda emas, balki o'zaro bog'liqlikda, xilma-xil ma'noviy aloqadorlikda reallik kasb etadi. Ayni shunday holat turli-tuman leksik qatlamlarning qaror topishiga olib kelgan. Shu tufayli bunday leksik qatlamlar muayyan tartibda guruhlanadi. Mazkur maqolada o'zbek tilining yuridik terminologik tizimidagi o'zgarishlar, rivojlanish va shakllanish, lisoniy nominatsiyalarning semiotik jihatlari, terminologiyada tizimlilik tamoyili, yuridik terminlarni mavzuviy guruhlash, terminologiyada jins-tur bog'lanishlar, termin hosil qilishda giperonimlik vazifasini bajaruvchi leksika xususida fikr yuritiladi. Shuningdek, lug'aviy birlik va terminlarning o'zaro munosabati, yurisprudensiyada umumhuquqiy tezaurus masalasi, yurisprudensiyaga oid terminologiyaning takomillashuvi, o'zbek yuridik terminologiyasi tamoyillariga ham e'tibor qaratilgan. Xususan, o'zbek yuridik terminologiyasida tushuncha va nominatsiya aloqalarini aniqlash, terminlararo ma'noviy xususiyatlarning turlarini tahlil qilish, bunda mavzuviy tasnif, birinchidan, real voqelikdagi predmet va hodisalar tasnifi (ekstralisoniy omil), ikkinchidan, leksemalarning giponimik munosabati (interlisoniy omil)ga tayanilgan. Yurisprudensiyaga oid lug'atlar va qomuslarni tahlil qilish hamda ularning sifatini oshirish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: termin, tizimlilik, giponim, arxisema, giperonim, tur, lug'aviy birlik, terminologik nominatsiyalar, leksika, lug'at, tezaurus, umumhuquqiy tezaurus, sinonimiya, birikma komponentlari, voqelik, ong, tushuncha

СОЗДАНИЕ ЛЕКСИЧЕСКИХ ПЛАСТОВ В ЮРИДИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ

Гулямова Гульнора Якубовна,
кандидат филологических наук, профессор
Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. В системе юридического образования глубокое изучение юридической терминологии является ведущим фактором в формировании и совершенствовании профессиональной речевой компетентности будущего специалиста. В профессиональной деятельности юристов правильное и уместное использование терминов имеет важное значение. Поскольку юридическая терминология является одной из ключевых категорий профессионального общения, её преподавание в высших юридических учебных заведениях оказывает эффективное влияние на качество подготовки будущих специалистов-юристов. Освоение требований юридической лексики способствует формированию и развитию у будущих юристов навыков межличностного общения в социально-правовой деятельности, а также умений использовать профессиональную речь в различных юридических ситуациях. Системное исследование лексики, в частности терминологических систем, является актуальной проблемой современной лингвистики. В последние годы развитие узбекской лексикологии и лексикографии, а также совершенствование их научно-теоретических основ создали широкие возможности для глубокого изучения терминологии юриспруденции и её научных принципов. В лексикологии, которая является разделом языкознания, лексемы как основные единицы словарного состава языка не существуют изолированно, а проявляются во взаимосвязи, в различных смысловых отношениях. Именно этот фактор привёл к формированию многообразных лексических пластов, которые, в свою очередь, группируются в определённом порядке. В данной статье рассматриваются изменения, развитие и формирование юридической терминологической системы узбекского языка, семиотические аспекты языковой номинации, принцип системности в терминологии, тематическая группировка юридических терминов, родо-видовые связи в терминологии, а также лексика, выполняющая гиперонимическую функцию при образовании терминов. Кроме того, уделяется внимание соотношению лексических единиц и терминов, проблеме общеправового тезауруса в юриспруденции, совершенствованию юридической терминологии, а также принципам узбекской юридической терминологии. В частности, анализируются связи между понятиями и номинациями в узбекской юридической терминологии, типы смысловых отношений между терминами. При этом тематическая классификация основана, во-первых, на классификации предметов и явлений реальной действительности (экстралингвистический фактор), во-вторых, на гипонимических отношениях лексем (внутриязыковой фактор). В статье также проведён анализ юридических словарей и энциклопедий, предложены рекомендации по повышению их качества.

Ключевые слова: термин, система, гипоним, архисема, гипероним, тип, лексическая единица, терминологические номинации, лексика, словарь, тезаурус, общеправовой тезаурус, синонимия, составные компоненты, реальность, сознание, понятие

CREATION OF LEXICAL LAYERS IN LEGAL TERMINOLOGY

Gulyamova Gulnora Yakubovna,
Professor of Tashkent State University of Law,
Candidate of Philological Sciences

Abstract. A thorough study of legal terminology in the system of legal education is a leading factor in the formation and improvement of the professional speech competence of a future specialist. In the

professional activities of lawyers, the correct and appropriate use of terms is of great importance. Since the term «field» is considered one of the main categories of professional communication, teaching terminology in higher legal educational institutions will have an effective impact on the quality of training legal specialists in the future. Mastering the requirements of the lexicon of the legal language forms and developing the skills of interpersonal communication in the socio-legal activities of future lawyers, the skills of using professional speech in various legal situations. Systematic research of vocabulary, in particular, terminological systems, is one of the pressing issues of modern linguistics. In recent years, the development of Uzbek lexicology and lexicography, as well as the improvement of its scientific and theoretical foundations, have created broad opportunities for a deep study of all branches of science, including the terminology of jurisprudence and its scientific principles. In lexicology, which is considered a branch of linguistics, lexemes, which are the main lexical unit of language, acquire reality not in isolation from each other, but in interdependence, in various semantic connections. This situation led to the establishment of various lexical layers. Therefore, such lexical layers are grouped in a certain order. This article discusses changes in the legal terminological system of the Uzbek language, development and formation, semiotic aspects of linguistic nominations, the principle of systematicity in terminology, thematic grouping of legal terms, gender-species connections in terminology, and lexicon that performs the function of hyperonymy in term formation. Also, attention is paid to the relationship between lexical units and terms, the issue of a general legal thesaurus in jurisprudence, the improvement of jurisprudential terminology, and the principles of Uzbek legal terminology. In particular, the definition of conceptual and nominative connections in Uzbek legal terminology, the analysis of types of semantic features between terms, in which the thematic classification is based, firstly, on the classification of objects and phenomena in real reality (extralinguistic factor), and, secondly, on the hyponymic relationship of lexemes (interlingual factor). Recommendations are given for the analysis and improvement of the quality of dictionaries and encyclopedias related to jurisprudence.

Keywords: term, systematicity, hyponym, archiseme, hyperonym, type, lexical unit, terminological nominations, lexicon, dictionary, thesaurus, general legal thesaurus, synonymy, compound components, reality, consciousness, concept

Kirish

Bo'lg'usi yurist kadrlar asosan rasmiy doirada faoliyat ko'rsatadi va davlat nomidan ish olib boradi. Shu bois ularning kelgusi faoliyatini rasmiy va ilmiy uslub madaniyatisiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Shu nuqtayi nazardan, yuridik ta'limda soha terminologiyasiga oid modullarni talab darajasida o'zlashtirish maqsadga muvofiqdir.

Milliy huquqshunoslik maktabini yaratish, huquq madaniyatini targ'ib qilish va talabalar ongiga singdirish, erkin huquqiy demokratik jamiyat qurish bevosita bo'lg'usi yurist-kadrlarning savodxonligiga bog'liq. Shunday ekan, bo'lg'usi yuristlarning ixtisoslikka oid terminologiya tizimini zarur darajada o'rganishi davr talabidir.

Yuridik ta'lim maskanlarida soha terminologiyasi, uning talab va qoidalarini o'qitishning asosiy maqsadi quyidagilardan iborat [1]:

- talabalarni yuridik til leksikasining o'zi-ga xususiyatlari bilan tanishtirish;
 - professional yuridik nutqda terminlardan maqsadga muvofiq va o'rinli foydalanish-ga o'rgatish;
 - talabalarining yozma yuridik nutqini shakllantirish;
 - yuridik terminlar oldiga qo'yilgan talab va mezonlar to'g'risida ko'nikmalar hosil qilish;
 - yurisprudensiya tarmoqlariga oid hujjatlarni to'g'ri rasmiylashtirishga o'rgatish;
 - matn tuzish tartib-qoidalarini bilish, kodekslar, qonunlar, farmonlar, qarorlar va ularning moddalari yuzasidan fikr yurita bilish;
 - yozma sharhlar, izohlar, mulohazalar yoza olish qobiliyatini shakllantirish.
- O'zbek tilshunosligi va uning tarmoqlararo rivoji tobora oshib bormoqda. Tilimiz

mavqeyini ko'tarish, uning imkoniyatlarini keng ochib berish davlat siyosatiga oid masalalardan biriga aylangan. Tilshunoslikning barcha yo'nalishlari, jumladan, sohalar terminologiyasi ravnaqi uchun ham keng imkoniyatlar yaratildi. O'zbek tilining qator sohaviy terminologiyalari, jumladan, yuridik terminologik tizimida ham o'zgarishlar ro'y bera boshladi. Birinchidan, qonunchiligimiz milliy tus oldi, ijtimoiy yo'naltirilgan bozor munosabatlariga o'tish amaliyoti natijasida yurisprudensiyaga aloqador qator yakka va birikma terminlar qo'llana boshladi: absenteizm, blanket dispozitsiya, budjet ssudasi, de-yure, lizing, sessiya, sanatsiya, faktoring, makroiqtisodiyot, depozitariy, mulk sug'urtasi, davlat tasarrufidan chiqarish, mulk ijarasi, hissadorlik jamiyati, ipoteka shartnomasi, barter bitimlari kabi terminlar shular jumlasidandir.

Ikkinchidan, ilm-fan, ishlab chiqarishdagi taraqqiyot jamiyatga yangidan yangi so'zlar, leksik birliklar uchun zamin yaratmoqda. Tilimizda ko'plab neologizmlar paydo bo'lyaptiki, ular lug'at boyligiga munosib hissa qo'shib kelmoqda: botnet, xaker, elektron janglar ((EV), o'lja to'ri (honeynet), onlayn hujum (online attack), maxfiylik banneri, ma'lumot sizishi (targeted attack), kompyuter hujumi, virus hujumi, zombi-tarmoq, veb xavfsizligi kabilar shular jumlasidan.

Uchinchidan, qayd etilgan sabablarga ko'ra, yuridik terminologiyada qator terminlar yangicha ma'no kasb etdi. Jumladan, *birja* terminiga O'zbek tilining izohli lug'atida shunday izoh berilgan: "Kapitalistik mamlakatlarda: qimmatbaho qog'ozlar va har xil mollar savdo-sotiq qilinadigan yirik savdo muassasasi". Mazkur termin Yuridik atamalar qomusiy lug'atida quyidagicha talqin etilgan: "Avvaldan tayinlanadigan manzil va vaqtda belgilangan qoidalar asosida ochiq savdo-sotiq o'tkazish orqali birja tovarlari bilan erkin ulgurji savdo qilish shart-sharoitlarini yaratuvchi, yuridik shaxs hisoblanadigan korxona".

Tilshunoslikda, xususan, leksikologiyada tilning asosiy lug'aviy birligi bo'lgan leksemalar bir-biridan ajralgan holda emas, balki o'zaro bog'liqlikda, xilma-xil ma'noviy aloqadorlikda reallik kasb etishi alohida ta'kidlanadi. Ayni shunday holat turli-tuman leksik qatlamlarning qaror topishiga olib kelgan. Shu tufayli bunday leksik qatlamlar muayyan tartibda guruhlanadi [2].

Ta'kidlash lozimki, mavzuviy tasnif, birinchidan, real voqelikdagi predmet va hodisalarning o'z tasnifi (ekstralisoniy omil), ikkinchidan, leksemalarning giponimik munosabati (interlisoniy omil)ga tayanadi [3].

Material va metodlar

Har qanday ilmiy tadqiqotning samardorligi tanlangan tahlil metodlari va ularning nazariy asoslanishiga bog'liq. Shu bois asosiy e'tibor yuridik terminlarning shakllanishi, terminlararo ma'noviy munosabatlar hamda terminlarning jins-tur aloqalarini o'rganishga qaratildi. Bu jarayonda nazariyotchi filolog va yurist olimlarning fikr-mulohazalari tahlil qilinib, soha lug'atlari qiyosiy o'rganil. Tadqiqotda konvergent va divergent metodlaridan foydalanildi [4].

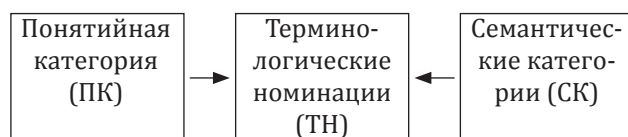
O'zbek yuridik terminologiyasi sohasida ilmiy tadqiqotlar olib borgan olimlar (M. Qosimova, Sh. Ko'chimov, G. Gulyamova) tomonidan taklif etilgan tasniflarni umumlashtirib, o'zbek tilining yuridik terminlarini quyidagicha tasniflash mumkin: 1) *shaxs holati* (qotil, josus, o'g'ri, tovlamachi, voris, tergovchi, tadbirkor, bankir); 2) *voqea, hodisa, jarayon holati* (amnistiya, tergov, apellatsiya, majburlov, tintuv, harbiy holat, favqulodda holat, yuzlashtirish); 3) *huquqiy hujjatlar nomi* (order, akt, subsidiya, guvohnoma, litsenziya, viza, nota, sanksiya, deklaratsiya, farmon, qaror, ajrim); 4) *huquq bilan bog'liq ijtimoiy-siyosiy jarayonlar* (bitim, kelishuv, referendum, saylov, monitoring, ommaviy tartibsizlik, terror, ombudsman); 5) *moliya (mablag') masalasiga oid holatlar* (jarima, soliq, boj, pensiya, aliment, maosh, gonorar, stipendiya, yordam puli, ish haqi, mukofot puli, ustama); 6) *jazo*

holati va tizimi (qamoq, turma, koloniya, xushyorxona, jarima, axloq tuzatish ishlari, xizmat bo'yicha cheklash, uy qamog'i, shartli hukm qilish).

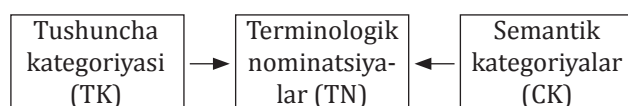
Mazkur tahlildan shu narsa ko'rinadiki, salbiy xususiyatga ega yuridik terminlar qonunchilikda, asosan, jinoyat darajasini belgilovchi so'zlar bo'lib, ular shaxs holati, voqea, hodisa va jarayon holati bilan bog'liq jinoyatlarni ifodalaydi. Jumladan:

- shaxsga qarshi jinoyatlar;
- tinchlik va xavfsizlikka qarshi jinoyatlar;
- iqtisodiyot sohasidagi jinoyatlar;
- ekologiya sohasidagi jinoyatlar;
- harbiy xizmatni o'tash tartibiga qarshi jinoyatlar;
- kiberjinoyatlar v.b.

Yuridik terminologiyada tushuncha va termin munosabatini T.A. Yatsyuk juda aniq ifodalab bergan [5].

Mazkur sxema o'zbek yuridik terminologiyasida tushuncha va vositalar munosabatiga ham to'la mos keladi. Ya'ni:

Masalan: Javobgarlik → ma'muriy javobgarlik → ashyoviy kamchiliklar uchun javobgarlik → tanishishdan kelib chiqadigan majburiyatlar bo'yicha javobgarlik → ashyodan foydalanish natijasida uchinchi shaxsga yetkazilgan zarar uchun javobgarlik va h.k.

Yuridik terminlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mazkur sohada ham giperonim va giponim, ya'ni jins-tur munosabatlari alohida ahamiyatga ega. Masalan, kiber terminini olib ko'raylik. Ushbu termin shu mavzuviy guruhning giperonim (jins)lik vazifasini bajaradi. Uning giponim (tur)lari ko'plab terminlardan tashkil topgan bo'lib, ular birikma tarzi-

da namoyon bo'ladi: *kiberhujum, kiberxaker, kibernizo, kiberjinoyat, kiberfiribgarlik, kiber-mudofaa, kiberxavfsizlik, kiberxavfsizlik bo'yicha maslahatchi, kiberxavfsizlikning buzilishi, kiberxavfsizlik texnologiyasi va boshqalar*. Demak, mazkur tushuncha asosini kiber termini tashkil etadi [6].

Xuddi shunday, bojxona huquqi bilan bog'liq *tovar* terminiga murojaat qilamiz. Ushbu giperonim termin qator giponimlarni hosil qilgan: *tovar* (giperonim) – *tovarning kuzatuv hujjatlari, hisobvaraqa-faktura (invoys), yuklab jo'natish, konosament, yuk xati* kabilar. Keltirilgan misollar muayyan bir giperonim (jins)ning bir nechta giponimi (turi) mavjudligini ko'rsatdi. Shuni ham alohida ta'kidlash joizki, ba'zi giponimlar giperonimlik vazifasini ham bajarib kelishi mumkin. Bu terminlarning o'zaro aloqadorligini tasdiqlovchi muhim dalildir.

Tadqiqot natijalari

O'zbek tiliga davlat tili maqomi berilishi bilan o'zbek tilining ijtimoiy mavqeyi ortdi. Davlat, ta'lim, tarbiya, ish yuritish, madaniy-ma'rifiy, maorif ishlari o'zbek tilida olib boriladigan bo'ldi. Qonunlar o'zbek tilida yozilib, qonunchiligimiz milliy tus oldi. Qonun tili va uslubi milliydashdi, ko'plab o'zbekcha huquqiy atamalar, iboralar va terminlar paydo bo'ldi: *davlatchilik, qonunchilik, vakillik, bandlik, hokimlik, sarmoya, mulkdor, hissadorlik, hisobvaraqa, kafillik, kafolat xati, ashyoviy kredit, reklama bozori* va b. Ko'rinadiki, qonun tilining yuridik terminologiyasiga alohida e'tibor berilmoqda.

O'zbek ilmiy terminologiyasining milliylashuvi respublikamizning mustaqillikka erishishi, kelajagi buyuk davlat sifatida tez va jadal rivojlanishi bilan bevosita bog'liq. Shuning uchun o'zbek yuridik terminologiyasining istiqbol davri taraqqiyoti har jihatdan alohida ahamiyat kasb etadi [7].

O'zbek yuridik terminologiyasidagi bir xillik tamoyillari, terminlarni andozalash, yuridik terminologiyani muayyan tizim sifatida o'rganish, ularni ilmiy-nazariy jihatdan

tasniflash tamoyillarini ishlab chiqish yuridik tilning umumhuquqiy tezaurusini hal qiladi.

Tezaurus biror tilning mukammal lug'ati bo'lib, terminologiya asosini tashkil qiladi. Tezaurus muayyan ilmiy sohaga oid yakka va birikmalar yordamida terminologik tizim modelini yaratadi [8].

So'nggi vaqtlarda ilmiy sohaga tizimli yondashuv har qanday nutqiy obyektning uzviy belgisi sifatida tan olinmoqda. Xuddi shunday, terminologiyada tizimlilik til elementlari o'rtasidagi mantiqiy bog'liqlikni ifodalaydi. Shu bois qonunchilik tili uchun umumhuquqiy tezaurusning yuridik terminlari muhim omillardan biri hisoblanadi [9]. Chunki qonunchilik sohasi terminlari oddiy leksemalar to'plami emas, balki yurisprudensiyaning ichki bog'liqligini aks ettiruvchi terminologik tizimdir. Shunday ekan, qonunchilikda yuridik terminlar o'rtasidagi munosabatlar aynan umumhuquqiy tezaurus orqali ifodalanadi.

Tezaurusda huquqiy terminlarga xos bo'lgan umumiy jihatlar (ma'no qirralari va semalari) to'liq aks etadi. Shuning uchun tezaurus semantikasi yuridik terminlar orqali ifodalanadigan asosiy (umummuomala) ma'no-ga teng: tezaurus ma'nosi yurisprudensiya uchun dominant ma'no sanaladi.

Huquqshunoslikning turli sohalarida ishlatib kelinayotgan quyidagi terminlarni ko'rib chiqamiz: *ish staji*, *ishlab chiqarish staji*, *mehnat staji*. Bu terminlar, aslida, bitta tushunchani ifodalaydi. Endi ularning dominantini aniqlash lozim. Bizningcha, bu terminlarning dominantini mehnat staji hisoblanadi. Tezaurusda ular quyidagicha ko'rinishga ega (dominant hamda uning sinonimlari qat'iy alifbo tartibida joylashtiriladi): mehnat staji. Sinonimlari: *ish staji*; *ishlab chiqarish staji*.

Bundan huquqiy terminologiyada faqat mehnat staji terminidan foydalanish lozim ekanligi ayon bo'ladi.

Shuningdek, tezaurusda yuridik terminlarning jins-tur (giponimik) munosabati ham o'zining to'liq ifodasini topadi. Dalillar keltira-

miz. Yuridik ensiklopediyada bir termin haqida shunday deyilgan: "Fuqarolik huquqida ikki yoki undan ortiq shaxslarning fuqarolik huquq va burchlarini belgilash, o'zgartirish yoki to'xtatish to'g'risidagi kelishuvi, bitimning bir turi" [10]. Bu tushuncha *shartnoma* termini bilan ifodalanadi. Ayni shu termin negizida qator birikma terminlar hosil qilingan. Ayrimlarini namuna tariqasida keltiramiz: *ijara shartnomasi*, *hadya shartnomasi*, *yakka shartnoma*, *puadrat shartnomasi*, *moliyalashtirish shartnomasi*, *huquqiy shartnoma* va b. Bularning ichidan huquqiy shartnoma terminini dominant, aniqrog'i, giperonim deb tanlaymiz. Demak:

Huquqiy shartnoma [giperonim]. Giponimlari: *korxonani sotish shartnomasi*, *sug'urta shartnomasi*, *o'zaro yordam shartnomasi*.

Demak, yasama yoki birikma terminlarning mosini tanlash masalasini umumhuquqiy tezaurus hal qiladi. Umumhuquqiy tezaurusning mazmun-mohiyati yuridik til mazmun-mohiyatiga bog'liq ekan, u lug'at tarkibining buzilishi va barqaror bo'lmaslikning oldini oladi.

Bu yerda gap yangicha ko'rinish (nom) ga ega bo'lgan atama, ibora va terminlar haqida borayotgani yo'q. Albatta, jamiyatdagi tub o'zgarishlar natijasida ilgari mavjud bo'lgan voqea, hodisa, jarayonlarning yangicha ma'no kasb etishi va yangicha shaklda qo'llanishi muqarrar. Masalan, *Yustitsiya ministrligi* – *Adliya vazirligi*, *Ministrlar Soveti* – *Vazirlar Mahkamasi*, *grajdanlik ishi* – *fuqarolik ishi* ko'rinishida qo'llanmoqda. Bu kabi o'zgarishlar mazkur tushunchalar nomiga milliylik baxsh etib, ularni jamiyatimiz talabiga mos ravishda vujudga keltirdi.

Tadqiqot natijalari tahlili

Yuridik tilda har bir termin terminologik talablarga to'la mos kelishi shart. Aks holda, terminologiya sohasida sinonimlardan keng foydalanilib, uzundan uzoq ta'riflar, fikr chalkashliklariga yo'l qo'yiladi [11]. Yurisprudensiyada mavjud ibora, terminlarning sinonimlarini yaratish, birikmalar komponentlarini o'xshash so'zlar bilan almashtiraverish fikr

sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi: *qaydnoma matni* – *protokol matni* – *bayonnoma matni*; *uyushma* – *ittifoq* – *birlashma*; *hammerosxo'r* – *hamvoris* – *vorisdosh*; *ajralish* – *er-xotin ajralishi* – *qo'ydi-chiqdi*; *operativ xodim* – *tezkor xodim*; *ish haftasi* – *begim kunlari*; *ko'rsatma* – *ko'rsatuv* – *ko'rgazma*; *ustama narx* – *ustalma narx* kabilar shular jumlasidandir.

Adabiy tilda mavjud so'zlar o'sha tilning lug'at boyligi hisoblanadi. Ammo har qanday til terminologiyasi aniqligi, ilmiyligi va asosiligi bilan terminlarning birxillik tamoyillariga tayanadi. Huquqiy fikrning izchil, aniq va lo'nda bo'lishi yuridik til talabidir.

Tushunchaning qanchalik to'g'ri yoki noto'g'ri ifodalanishi puxta shakllangan lug'atlarda aniqlanadi:

Demak, terminlarni o'z o'rnida ishlatish, har xilliklarga yo'l qo'ymaslik, muayyan tushunchani omma orasida bir xil va to'g'ri tushunish kabi jihatlarga amal qilish davr talabidir.

Xulosalar

Yuridik terminologiya ham yaxlit bir tizim hisoblanadi. Terminlar o'zaro munosabati-ning giponimik, sinonimik, antonimik kabi turlarining mavjudligi fikrimizning tasdig'idir. Yuridik andozalar asosida yasalgan juda ko'p terminlarning ishlatilayotganligi diqqatga sazovordir. O'zbek tili yuridik terminologiyasining keyingi taraqqiyotini ta'minlashda umumhuquqiy terminlar tezaurusi muhim rol o'ynaydi. Yuridik terminologiyani tartibga solish (masalan, sinonimiyani bartaraf etish), shu asosda turli-tuman lug'atlar yaratish bugungi kundagi dolzarb masalalardan biridir.

REFERENCES

1. Nazarov Q., Usmonov S., Tohirov Q. Huquqshunos nutq madaniyati [Legal discourse culture]. Tashkent, 2003, p. 203.
2. Ko'chimov Sh.N. O'zbekiston Respublikasida qonunchilik texnikasi [Legislative machinery in the Republic of Uzbekistan]. Tashkent, Academy of IIV of the Republic of Uzbekistan, 1996.
3. Ne'matov H., Rasulov R. O'zbek tili tizimli leksikologiyasi asoslari [Fundamentals of systematic lexicology of the Uzbek language]. Tashkent, O'qituvchi Publ., 1995, pp. 118–119.
4. Kasymova M.Kh. Strukturno-sistemnyye osobennosti yuridicheskoy terminologii uzbekskogo yazyka [Structural and systemic features of legal terminology of the Uzbek language]. Tashkent, 1985, pp. 11–12.
5. Yatsyuk T.A. Terminologiya va nutq amaliyoti [Terminology and speech practice]. Tashkent, Fan Publ., 1992, p. 49.
6. G'ulomova G. Mustaqillik davrida o'zbek huquqiy terminologiyasining rivojlanishi [The development of Uzbek legal terminology during the period of independence]. Tashkent, 2005, p. 17.
7. Ko'chimov Sh.N. O'zbekiston Respublikasi Qonunlari tili [Language of the Laws of the Republic of Uzbekistan]. Tashkent, 1995, p. 12.
8. Gulyamova G. Relationships of legal terms. *European of Research and Reflection in Educational Sciences*, 2019, vol. 7/11, pp. 166–174.
9. Hojiyev A. Termin tanlash mezonlari [Term selection criteria]. Tashkent, Fan Publ., 1996.
10. Yuridik ensiklopediya [Legal encyclopedia]. Tashkent, Sharq Publ., 2001, pp. 542, 655.
11. Kuchimov Sh.N. O'zbekiston Respublikasi qonunlarining tili [Language of the laws of the Republic of Uzbekistan]. Tashkent, 1995, p. 12.
12. Bokirov F.S. Huquqiy atamalarning lug'ati [Glossary of legal terms]. Tashkent, Fan Publ., 1959, p. 43.
13. O'zbek tilining izohli lug'ati [Explanatory dictionary of the Uzbek language]. Moscow, 1981, vol. 1, p. 118.

14. O'zbek tilining izohli lug'ati [Explanatory dictionary of the Uzbek language]. Moscow, Russian language Publ., vol. 2, 1981, p. 134.
15. Russko-uzbekskiy uchebnyy slovar' pravovoy leksiki [Russian-Uzbek educational dictionary of legal vocabulary]. Tashkent, 1991, p. 101.
16. Yuridik atamalar va iboralar lug'ati [Glossary of legal terms and phrases]. Tashkent, Adolat Publ., 1993, p. 105.
17. Doniyarov R. Terminlarni o'zlashtirish mezonlari haqida [About the criteria for mastering terms]. Uzbek language and literature Publ., 1991, vol. 6, pp. 38–45.
18. Ahmedov G., Bektemirov X. Ruscha-o'zbekcha yuridik atamalar lug'ati [Russian-Uzbek dictionary of legal terms]. Tashkent, Adolat Publ., 2002, p. 327.
19. Yuridik atamalarning ensiklopedik lug'ati [Encyclopedic Dictionary of Legal Terms]. Tashkent, Adolat Publ., 2003, p. 431.
20. Mahmudov N.M., Ko'chimov Sh.N., Sharipova N.Y. Yuridik terminlarning ruscha-o'zbekcha lug'ati [Russian-Uzbek Dictionary of legal terms]. Tashkent, Zamin nashri Publ., 2021, pp. 4–87, 49.
21. Mahmudov N., Madvaliyev A., Mahkamov N., Aminov A. O'zbek tilida ish yuritish [Business correspondence in Uzbek]. Tashkent, Editor-in-Chief of the Uzbek Soviet Encyclopedia, 2023, p. 220.

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2025-YIL 1-SON

VOLUME 5 / ISSUE 1 / 2025

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.5.1.